

Belastingsamenwerking
gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht

Beleid AI

Datum: 28-05-2026
Versie: 0.6
Status: Conceptversie MT
Opsteller: CISO-PO Sara Taihuttu, s.taihuttu@bghu.nl
BghU 2026

Versiebeheer

Deze beleidsnota beschrijft het beleid AI.

Versie	Datum	Door	Wijzigingen
0.1	14-01-2026	Sara Taihuttu	Eerste conceptversie
0.2	18-02-2026	Sara Taihuttu	Tweede conceptversie in lijn met procedure
0.3	13-05-2026	Sara Taihuttu	Derde conceptversie na wijzigingen Team IV en FG
0.4	18-05-2026	Sara Taihuttu	Vierde conceptversie na opmerkingen Fred
0.5	19-05-2026	Sara Taihuttu	Conceptversie MT
0.6	28-05-2026	Sara Taihuttu	Conceptversie vastgesteld door MT

1. Inleiding

De inzet van Artificiële Intelligentie (hierna te noemen AI) biedt BghU kansen om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren, werkprocessen efficiënter in te richten en inwoners en bedrijven van de deelnemers beter te ondersteunen. Tegelijkertijd brengt het gebruik van deze technologie risico's met zich mee. AI-toepassingen worden daarom alleen ingezet wanneer dit veilig, rechtmatig en transparant gebeurt en in lijn is met de publieke taak van BghU.

Dit AI- beleid vormt een nadere uitwerking van het strategisch IB&P-beleid van BghU. De uitgangspunten in dit beleid, waaronder privacy-by-design, security-by-design, dataminimalisatie en het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens gelden voor alle huidige en toekomstige AI-toepassingen binnen de organisatie. Daarnaast beschrijft dit beleid hoe BghU invulling geeft aan transparantie, uitlegbaarheid, menselijke tussenkomst en het voorkomen van ongewenste bias in geautomatiseerde processen.

BghU hanteert bij de inzet van AI een terughoudende risicobereidheid (risk appetite). AI-toepassingen worden alleen ingezet wanneer risico's aantoonbaar beheersbaar zijn en in verhouding staan tot de maatschappelijke en organisatorische meerwaarde.

Met dit beleid biedt BghU een helder kader voor het verantwoord ontwikkelen, inkopen, gebruiken en evalueren van AI-toepassingen. Het ondersteunt medewerkers en het management bij het maken van weloverwogen keuzes en zorgt ervoor dat innovatie hand in hand gaat met betrouwbaarheid, veiligheid en publieke waarden. Zo blijft BghU een voorspelbare, integere en dienstverlenende organisatie voor inwoners, bedrijven en onze deelnemers.

2. Doel en scope

2.1 Doel

Het doel van dit beleid is om heldere richtlijnen en kaders te bieden voor het ethisch, verantwoord en effectief gebruik van AI binnen BghU. Het beleid ondersteunt de organisatie bij het zorgvuldig inzetten van deze technologie en biedt ruimte voor nadere invulling van maatregelen en werkwijzen binnen verschillende afdelingen en processen.

Het beleid is van toepassing op het bestuur, het management en alle medewerkers van BghU. Daarnaast kan het ook worden gedeeld met leveranciers, samenwerkingspartners en andere betrokkenen, zodat zij ook inzicht hebben in de uitgangspunten en werkwijzen die BghU hanteert bij het gebruik van AI.

2.2 Scope

De scope van dit beleid omvat alle vormen van inzet van AI binnen BghU. Dit betreft onder andere:

- Het gebruik van verschillende typen AI-technologieën, waaronder generatieve AI, machine learning, beeldherkenning en Large Language Models (LLM's);
- De ontwikkeling, implementatie, toepassing en evaluatie van AI-toepassingen gedurende de volledige levenscyclus van deze systemen.
- De training en bewustwording van medewerkers over het zorgvuldig, ethisch en verantwoord gebruik van AI en algoritmen.
- Het borgen van naleving van relevante wet- en regelgeving, waaronder privacywetgeving en beveiligingskaders.
- Het monitoren van de werking, effectiviteit en impact van AI-toepassingen op BghU, de inwoners en bedrijven van de deelnemers van wie de gegevens worden verwerkt.

3. AI

AI bestaat al heel lang, maar is de afgelopen jaren in een stroomversnelling gekomen doordat AI nu, op basis van het trainen op enorme hoeveelheden aan voorbeeld materiaal, onder andere zelf in staat is om realistische teksten, geluiden

en beelden te genereren. Om AI passend in te zetten is het nodig om de definitie van AI en de verschillende toepassingen zoals BghU hanteert vast te leggen.

3.1 Wat is AI

De Europese AI Act definieert een AI-systeem als een op een machine gebaseerd systeem ontworpen om met wisselende autonomie te werken en na inzet aanpassingsvermogen kan vertonen, dat op basis van invoer output genereert (zoals voorspellingen en beslissingen) die fysieke of virtuele omgeving beïnvloeden (H1, artikel 3, lid 1, EU-Act). Deze brede definitie omvat een scala aan technologieën die gezamenlijk de basis vormen van moderne, data-gedreven toepassingen.

Er zijn verschillende vormen van deze technologieën te onderscheiden: Algoritme, Kunstmatige Intelligentie, Machine Learning, Deep Learning en Large Language Models. Deze begrippen worden vaak door elkaar gebruikt maar representeren verschillende niveaus van complexiteit en ontwikkeling. Inzicht in deze begrippen en hun onderlinge samenhang is van belang om de werking en impact van AI-toepassingen goed te begrijpen.

3.2 Wat zijn Algoritmen

Een algoritme is een set regels en stappen die een computer uitvoert. Hiermee kan de computer een probleem oplossen, een vraag beantwoorden, een taak uitvoeren of een besluit nemen. Soms zijn dit eenvoudige rekenregels. Soms gaat het om zelflerende algoritmes of AI-systemen: ze worden gebruikt om gegevens te bewerken, berekeningen te maken of redeneringen uit te voeren. Binnen de computerwetenschappen vormen algoritmen de basis van alle soorten software.

Rekenregels zijn de eenvoudigste vorm van algoritmes. Mensen bedenken deze regels zelf en de computer voert deze taken uit.

3.3 Wat is Machine Learning

Machine Learning is een onderdeel van AI, waarbij systemen leren van beschikbare data. Ze herkennen patronen en kunnen op basis daarvan zelfstandig keuzes maken zonder directe menselijke sturing. De methodiek is sterk gebaseerd op statische modellen en data-analyse

3.4 Wat is Deep Learning

Deep Learning is een gespecialiseerde vorm van Machine Learning waarbij gebruik wordt gemaakt van neurale netwerken met meerdere lagen. Deze techniek kan complexe patronen herkennen in grote hoeveelheden data, dankzij toegenomen rekenkracht en geavanceerde netwerkarchitecturen. Deep-Learning modellen worden onder andere ingezet voor beeldherkenning en spraakherkenning.

3.5 Wat zijn Large Language Models

Large Language Models (LLM's) zijn een specifieke vorm van Machine Learning die worden getraind op zeer grote hoeveelheden tekstdata. Ze kunnen menselijke taal begrijpen en genereren doordat zij, met name via Deep-Learningtechnieken, patronen in taal herkennen. Voorbeelden hiervan zijn modellen zoals GPT-3 en GPT-4, die op omvangrijke internetteksten getraind zijn en daardoor in staat zijn om vloeiende en mensachtige taaloutput te leveren.

4. Uitgangspunten

BghU zet AI en algoritmen uitsluitend in op een manier die past bij onze publieke taak, wettelijke verplichtingen en de normen voor privacy en informatiebeveiliging. Deze uitgangspunten vormen het toetsingskader voor het ontwerp, de inkoop, implementatie, het gebruik en de evaluatie van AI-toepassingen binnen de organisatie. Alle AI-toepassingen ondergaan vooraf een AI-impactanalyse en worden pas ingezet na expliciete goedkeuring door het MT.

4.1 AI ondersteunt maar bepaalt nooit

AI is ondersteunend aan het werk van medewerkers. Toepassingen nemen geen zelfstandige besluiten die directe gevolgen hebben voor de inwoners en bedrijven van onze deelnemers. De menselijke maat is leidend: een medewerker blijft altijd eindverantwoordelijk.

4.2 Transparantie en uitlegbaarheid

AI-toepassingen moeten begrijpelijk en uitlegbaar zijn voor zowel medewerkers als de inwoners en bedrijven van onze deelnemers. BghU biedt inzicht in hoe een algoritme werkt, welke gegevens worden gebruikt, welke risico's en aannames gelden en hoe mens en systeem samenwerken. Toepassingen met impact worden gepubliceerd in het landelijke algoritmeregister.

4.3 Gelijke behandeling en voorkomen van bias

BghU accepteert geen discriminatie en onbedoelde vooringenomenheid. Daarom toetsen we voorafgaand en periodiek of gelijke gevallen gelijk worden behandeld, of data representatief en passend zijn, of bias wordtesignaleerd en gemitigeerd. Wanneer risico's niet verantwoord te beheersen zijn, wordt de toepassing niet gebruikt.

4.4 Privacy en gegevensbescherming (AVG)

AI-toepassingen worden ontwikkeld met privacy als uitgangspunt (privacy-by-design en privacy-by-default). BghU verwerkt daarbij alleen gegevens die noodzakelijk zijn voor het doel en maakt waar mogelijk gebruik van anonimisering of pseudonimisering. De inzet van AI voldoet aan principes van proportionaliteit en subsidiariteit en is altijd gebaseerd op een geldige wettelijke grondslag. De Functionaris Gegevensbescherming (FG) adviseert hierover en ziet toe op de naleving.

4.5 Informatiebeveiliging volgens BIO2

AI-toepassingen voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2). Dit betekent dat BghU vooraf risico's analyseert, passende technische en organisatorische maatregelen treft, toegangsbeheer beperkt tot wat noodzakelijk is, logging, monitoring en controleerbaarheid borgt, beveiliging waarborgt gedurende de volledige levenscyclus. De CISO adviseert en houdt toezicht op naleving van beveiligingsnormen.

4.6 Alleen inzet bij aantoonbare meerwaarde

AI wordt alleen ingezet wanneer de verwachte baten opwegen tegen de risico's voor privacy, veiligheid, uitvoerbaarheid, dienstverlening en gelijke behandeling. Deze afweging wordt voorafgaand aan inzet expliciet gemaakt en vastgelegd in een AI-impactanalyse. Daarbij geldt de terughoudende risicobereidheid van BghU; risico's voor inwoners, grondrechten en publieke waarden mogen alleen worden geaccepteerd wanneer deze aantoonbaar beheersbaar zijn en in verhouding staan tot de beoogde meerwaarde. In de AI-impactanalyse worden de verwachte meerwaarde, risico's, kosten en mitigerende maatregelen inzichtelijk gemaakt en beoordeeld. Toepassingen zonder aantoonbare maatschappelijke of organisatorische meerwaarde worden niet ingezet. De uiteindelijke afweging en inzet van AI-toepassingen vindt plaats na expliciete goedkeuring door het MT.

4.7 Verantwoorde omgang met data en modellen

Gegevens van BghU worden niet gebruikt voor modeltraining door leveranciers, voor zover het persoonsgegevens betreft. Alleen wanneer gegevens volledig zijn geanonimiseerd en niet herleidbaar zijn tot personen, kan gebruik voor modeltraining worden overwogen.

4.8 Voorkeur voor Europese en transparante aanbieders

BghU kiest bij gelijke geschiktheid voor Europese aanbieders of diensten die in Europa worden gehost. Afwijkingen zijn alleen toegestaan wanneer volledige naleving van privacy-, en beveiligingseisen en transparantie aantoonbaar is.

4.9 Open standaarden wanneer passend

Open standaarden en open source worden gebruikt wanneer dit aansluit bij de architectuur, transparantie en toekomstbestendigheid van BghU.

4.10 Zorgvuldig gebruik door medewerkers

Medewerkers gebruiken AI bewust, zorgvuldig en volgens de interne richtlijnen en instructies. AI-geletterdheid is een randvoorwaarde. BghU zorgt voor training en bewustwording.

4.11 Ethische toets bij maatschappelijke impact

Toepassingen die invloed kunnen hebben op inwoners of publieke waarden worden voorafgaand aan inzet ethisch beoordeeld. Deze beoordeling maakt onderdeel uit van de AI-impactanalyse en wordt uitgevoerd aan de hand van vastgestelde criteria, waaronder rechtvaardigheid, autonomie, menselijke waardigheid, transparantie en duurzaamheid. Op basis van deze beoordeling wordt bepaald of een verdiepende toets nodig is, zoals een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes (IAMA). Dit is in ieder geval bij toepassingen met een verhoogd risico voor grondrechten of significante impact op inwoners. De uitkomsten van de ethische toets worden vastgelegd en meegewogen in de besluitvorming over de inzet van de AI-toepassing.

5. Organisatorische borging

Bij de inzet van AI-toepassingen binnen BghU is een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens essentieel. AI-systemen kunnen complexe analyses uitvoeren en brengen risico's met zich mee voor privacy, dienstverlening en besluitvorming. Een verantwoorde inzet van AI vraagt daarom om duidelijke verantwoordelijkheden binnen de organisatie, waarbij managers, medewerkers en ondersteunende functies samen zorgen voor een zorgvuldige toepassing.

5.1 Rol medewerkers – Zorgvuldig gebruik

Medewerkers die AI-toepassingen gebruiken of hierbij betrokken zijn, zijn verantwoordelijk voor een zorgvuldig en verantwoord gebruik. Zij handelen in lijn met de geldende wet- en regelgeving, dit beleid en interne richtlijnen.

Van medewerkers wordt verwacht dat zij:

- Zich bewust zijn van de mogelijkheden en beperkingen van AI;
- Alert zijn op risico's zoals bias, onjuiste uitkomsten of privacyrisico's;
- AI-toepassingen alleen gebruiken waarvoor deze zijn bedoeld;
- Signalen van ongewenste effecten of incidenten melden.

De organisatie ondersteunt medewerkers hierbij met duidelijke richtlijnen, AI-geletterdheid via opleiding en bewustwording.

5.2 Rol managers – Initiatief en verantwoordelijkheid

Managers zijn verantwoordelijk voor de processen binnen hun domein en voor het signaleren van kansen en risico's bij de inzet van AI.

Managers:

- Initiëren en onderbouwen de inzet van AI-toepassingen;
- Zorgen dat een AI-impactanalyse wordt uitgevoerd;
- Participeren in de werkgroep AI.

5.3 Werkgroep AI – Voorbereiden MT besluit

De werkgroep bestaat uit manager Bedrijfsvoering & Innovatie (voorzitter), MT-lid, vertegenwoordiging vanuit de afdelingen, Adviseur Informatisering, CISO-Privacy Officer.

De werkgroep:

- Beoordeelt de ingediende voorstellen op risico's, benodigde beheersmaatregelen, draagvlak binnen de organisatie, beschikbare capaciteit en toegevoegde waarde;

- Toetst of de AI-toepassing past binnen geldende wet- en regelgeving en dit beleid;
- Geeft een onderbouwd advies aan het MT;
- Zorgt dat voorstellen volledig zijn uitgewerkt tot een MT-voorstel en klaar zijn voor besluitvorming.

5.4 MT- Besluitvorming

Het MT is eindverantwoordelijk voor de inzet van AI-toepassingen binnen BghU.

Het MT:

- Beoordeelt het door de werkgroep ingediende voorstel en advies;
- Maakt een integrale afweging van baten, risico's, kosten, prioriteiten en impact op de organisatie als geheel;
- Neemt het formele besluit over de implementatie en het gebruik van de AI-toepassing.

AI-toepassingen worden alleen ingezet na expliciete goedkeuring door het MT.

5.5 Functionaris Gegevensbescherming (FG) – Toezicht

De FG houdt toezicht op de verwerking van persoonsgegevens binnen AI-toepassingen, adviseert over privacyrisico's en beoordeelt of passende maatregelen zijn getroffen. De FG fungeert daarnaast als onafhankelijk contactpunt en ziet toe op de naleving van de AVG.

6. Herziening

De ontwikkelingen op het gebied van AI gaat snel. Nieuwe wet- en regelgeving, waaronder de Europese AI-verordening, treedt bovendien gefaseerd in werking. Bepaalde AI-systemen zijn sinds 2 februari 2025 al verboden. Daarnaast moeten organisaties die AI-toepassingen ontwikkelen of gebruiken vanaf dat moment zorgen voor voldoende AI-geletterdheid bij hun medewerkers. Andere categorieën AI-toepassingen moeten vanaf 2 augustus 2026 aan aanvullende eisen voldoen. De verordening is vanaf 2 augustus 2027 volledig van kracht.

Deze gefaseerde invoering maakt het noodzakelijk dat BghU tijdig inspeelt op nieuwe verplichtingen en ontwikkelingen. Daarom wordt dit beleid jaarlijks geëvalueerd en waar nodig aangepast, zodat het actueel blijft en blijft aansluiten bij wetgeving, technische ontwikkelingen en de praktijk binnen BghU. Daarbij wordt ook beoordeeld of de gehanteerde risicobereidheid nog passend is bij de wettelijke kaders, maatschappelijke verwachtingen en de rol van de BghU.